

**Ruimtelijke onderbouwing zonnepark
Flierbelten te Den Ham**

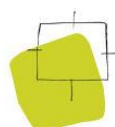
BügelHajema
Plek voor ideeën

Ruimtelijke onderbouwing zonnepark Flierbelten te Den Ham

Inhoud

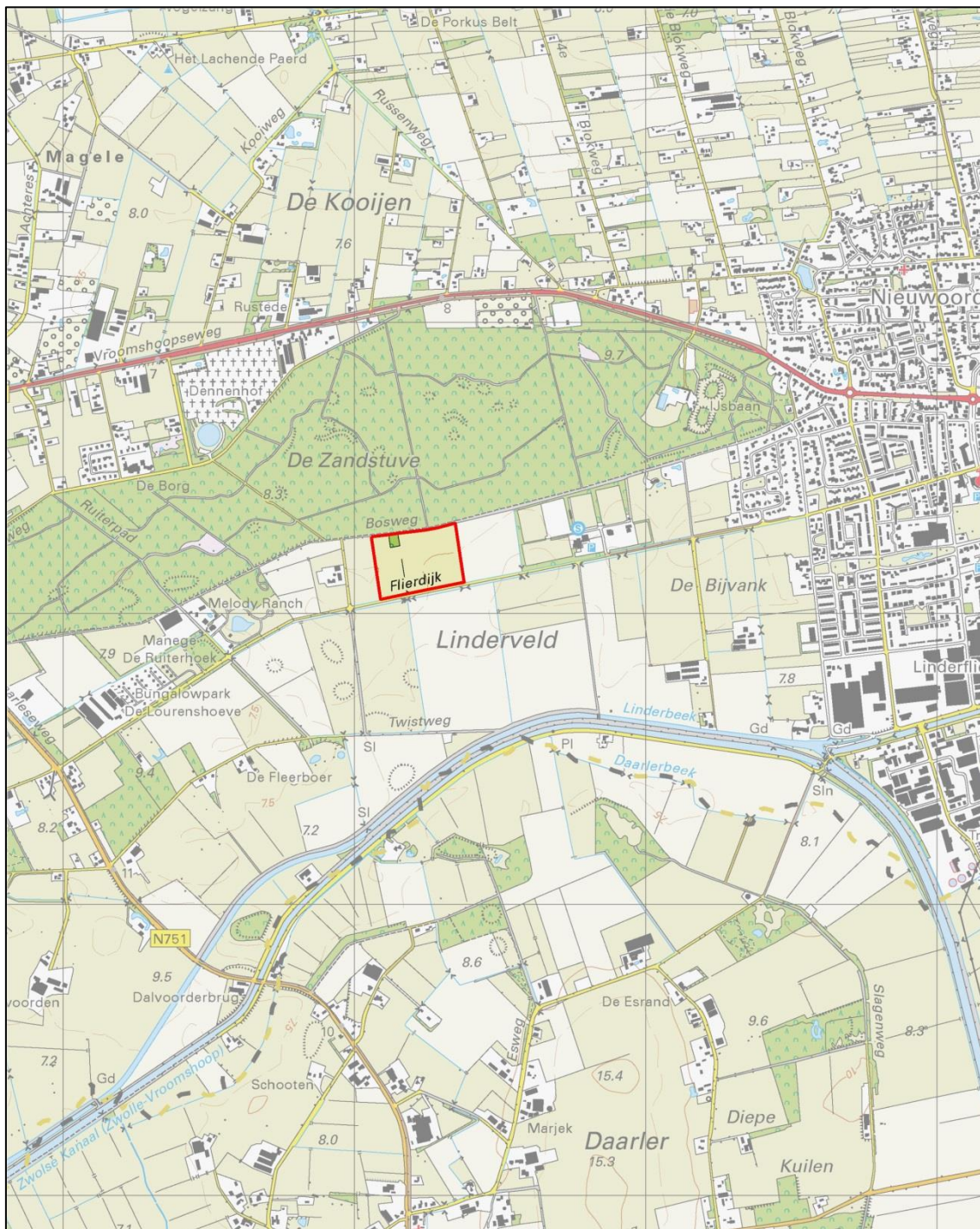
Ruimtelijke onderbouwing
Besluitvlak

26 september 2017
Projectnummer 255.58.50.00.00

Ideeën voor een plek

Overzichtskaart

Gemeente Twenterand, bron: Topografische Dienst

Toelichting

Inhoudsopgave

1	Inleiding	9
2	Beleid	11
2.1	Rijk	11
2.2	Provincie	13
2.3	Gemeente	17
3	Planbeschrijving	21
3.1	Huidige situatie	21
3.2	Toekomstige situatie	21
4	Toets aan wet- en regelgeving	25
4.1	Wet geluidhinder	25
4.2	Milieuzonering	25
4.3	Luchtkwaliteit	25
4.4	Externe veiligheid	26
4.5	Bodem	27
4.6	Water	27
4.7	Ecologie	28
4.8	Archeologie en cultuurhistorie	28
4.9	Vormvrije m.e.r.	29
5	Economische uitvoerbaarheid	31
6	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	33

Bijlage 1 - Principeverzoek

Bijlage 2 - Landschappelijke inpassing

Bijlage 3 - Watertoets

Bijlage 4 - Ecologische inventarisatie

Inleiding

Landbouwbedrijf J. Laarman en OCB Bouw b.v., in samenwerking met Herbo GroenLeven BV gevestigd te Heerenveen (hierna te noemen: ‘initiatiefnemers’), zijn voornemens een zonnepark van circa 6,25 hectare aan te leggen. Het gaat om percelen die gelegen zijn aan de Flierdijk tussen Vroomshoop en Den Ham. Ongeveer tien jaar geleden is dit gebied bestemd voor de bouw van recreatiewoningen met bijbehorende voorzieningen. Dit is tot op heden nog niet gerealiseerd, waardoor het gebied nog altijd in agrarisch gebruik is. Nu de vraag naar recreatiewoningen stagneert, kiezen de initiatiefnemers voor een tijdelijke invulling als zonnepark. Het zonnepark zal naar verwachting circa 5 MW aan elektriciteit gaan opleveren. Daarmee kunnen zo’n 1500 huishoudens van stroom worden voorzien. De gemeente Twenterand heeft op 29 maart 2017 aangegeven dat zij in principe medewerking wil verlenen aan dit initiatief. Daarbij is als voorwaarde gesteld dat er sprake moet zijn van een goede landschappelijke inpassing. Ook is aangegeven dat een uitgebreide omgevingsvergunningprocedure noodzakelijk is. Voor deze procedure is een zogeheten ‘goede ruimtelijke onderbouwing’ (Wro) nodig. Onderhavig rapport voorziet daarin.

AANLEIDING

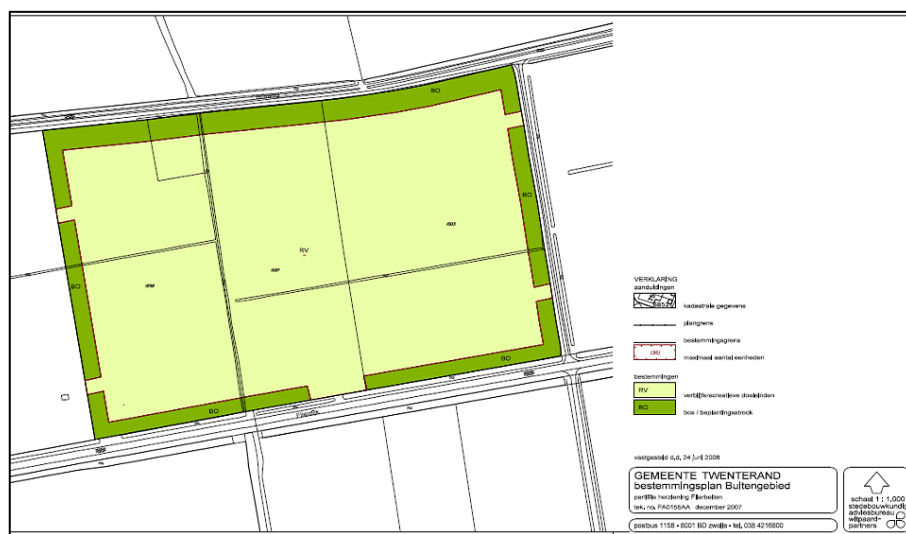
Huidige situatie projectgebied

Op de overzichtskaart voorin dit rapport is de globale ligging en begrenzing van het projectgebied aangegeven (zie ook het besluitvlak). Het gaat om percelen die ten zuiden van bosgebied Zandstuve zijn gelegen. Verder westelijk, aan de Dennenhofweg 5, ligt een voormalig agrarisch bedrijf dat op dit moment een

LIGGING EN HUIDIG PLANOLOGISCH REGIME

woonfunctie heeft. Voor het overige grenst het projectgebied aan het buitengebied.

Het projectgebied maakt op dit moment deel uit van het bestemmingsplan 'Buitengebied, partiële herziening Flierbelten' (vastgesteld dd. 24 juni 2008). Op grond van dit plan geldt de bestemming 'verblijfsrecreatieve doeleinden'. Aan de rand van het beoogde recreatieterrein is de bestemming 'bos/beplantingsstrook' toegekend (zie onderstaande afbeelding). Het zonnepark valt alleen binnen eerstgenoemde bestemming. Er zal van het bestemmingsplan moeten worden afgeweken om hier een zonnepark te kunnen realiseren. Dit gebeurt middels een uitgebreide omgevingsvergunningprocedure.

Uitsnede vigerend bestemmingsplan

LEESWIJZER

Het volgende hoofdstuk gaat in op het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid. Hoofdstuk 3 beschrijft de huidige situatie en geeft aan hoe het projectgebied wordt ingericht. In hoofdstuk 4 wordt verslag gedaan van de toets aan wet- en regelgeving (onder andere op het gebied van geluid, water, ecologie en archeologie). De laatste twee hoofdstukken hebben betrekking op de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van deze ruimtelijke onderbouwing.

Beleid 2

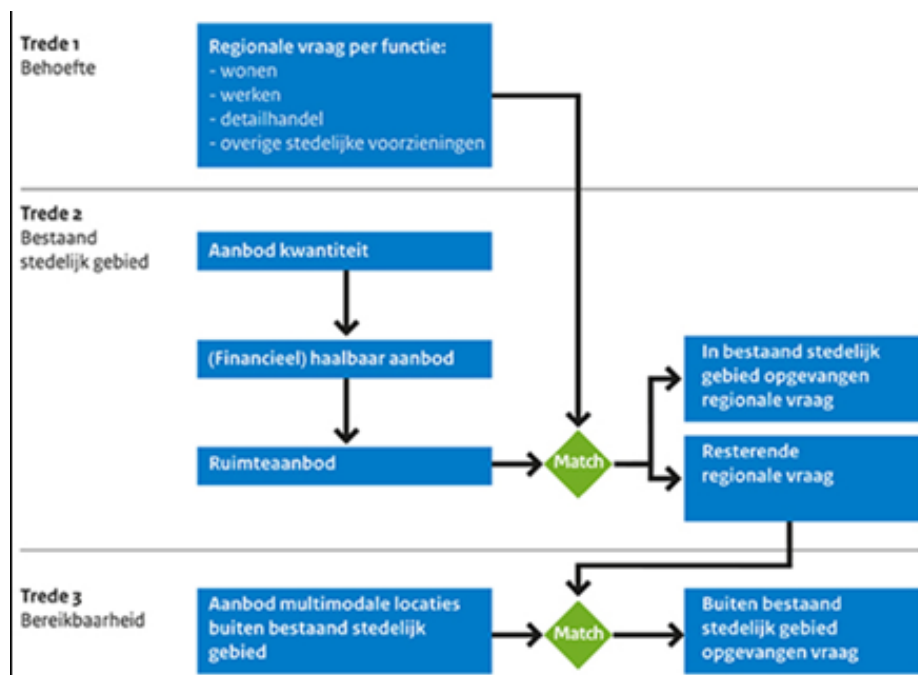
2.1

Rijk

SVIR

Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR, maart 2012) haar ambities tot 2040 weergegeven. De ondertitel van het SVIR luidt ‘Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig’. Om dat te bewerkstelligen zijn - voor de middellange termijn (2028) - de volgende drie doelen aangegeven:

- Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- Het verbeteren en ruimtelijk zekerstellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Ladder duurzame verstedelijking

Deze drie doelen zijn uitgewerkt in dertien nationale belangen. Eén daarvan is “een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten”. Om dit nationaal belang concreet invulling te geven heeft het ministerie de ladder voor duurzame verstedelijking in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) laten opnemen. Daardoor zal bij ruimtelijke

besluiten gemotiveerd moeten worden hoe een zorgvuldige afweging is gemaakt ten aanzien van het ruimtegebruik. De ladder voor duurzame verstedelijking bestaat uit drie treden (zie bovenstaande afbeelding). Deze treden bewerkstelligen dat de wens om een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk te maken, nadrukkelijk wordt gemotiveerd en afgewogen met oog voor de ontwikkelingsbehoefte van een gebied, maar ook met oog voor de toekomstige ruimtebehoefte en voor de ontwikkeling van de omgeving waarin het gebied ligt. Per 1 juli 2017 wordt de Ladder voor duurzame verstedelijking vereenvoudigd. Belangrijkste verschil is dat dan alleen voor het bouwen buiten stedelijk gebied nog een uitgebreide motivering nodig is. Ook kunnen gemeenten de 'Laddertoets' doorschuiven naar een later moment, wanneer bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van uitwerkingsplannen of wijzigingsplannen. Daarnaast wordt er niet meer gesproken van 'regionale behoefte' maar van 'behoefte'.

Trede 1: Behoefte

Op basis van het Energieakkoord geldt dat er binnen Nederland behoefte is aan verschillende vormen van duurzame energie om te komen tot een aandeel van 16% duurzame energie in 2023. De provincie Overijssel zet in op een innovatieve en duurzame energievoorziening waarbij in 2020 een aandeel van 20% duurzame energie is gerealiseerd en in 2017 een reductie van 30% van de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990.¹ Om deze ambitieuze doelstellingen te kunnen realiseren zijn naast panelen op gebouwen, ook zonneparken nodig. Om dit in goede banen te leiden heeft de provincie de Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden; Ruimte voor zonnepanelen in de Groene Omgeving (28 februari 2017) uitgebracht. Onderhavig initiatief sluit bij deze handreiking aan (zie onder).²

In paragraaf 2.3 wordt ingegaan op het gemeentelijke energiebeleid. De gemeente Twenterand streeft eveneens naar 20% duurzaam opgewekte energie in 2020. Tenslotte wordt verwezen naar bijgevoegd 'principeverzoek'. In dit document zijn de bedrijfsmatige achtergronden van het initiatief geschetst. Het beoogde zonnepark kan voorzien in de stroombehoefte van circa 1500 huishoudens.

Trede 2: Stedelijk gebied

Een alternatief binnen bestaand stedelijk gebied is niet aan de orde. In de eerste plaats is het voor de economische uitvoerbaarheid van het zonnepark van belang dat er van eigen grond gebruik gemaakt kan maken. Als de initiatiefnemers eerst (dure) grond in bestaand stedelijk gebied moeten aankopen, ontstaat er voor hen geen rendabele situatie. Ook lang niet alle locaties binnen stedelijke gebied voldoen aan de eisen voor grootschalige energieopwekking.

¹ Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden. Ruimte voor zonnepanelen in de Groene Omgeving (provincie Overijssel, 28 februari 2017).

² In de handreiking geeft de provincie onder meer aan dat de behoefte aan zonneparken actueel is zolang de duurzaamheidsdoelstellingen niet gehaald zijn (zie verder paragraaf 2.2).

Door de aanwezigheid van bebouwing kan vaak niet optimaal geprofiteerd worden van de bezonning. Ook de overlast door schittering is al snel groter binnen stedelijk gebied. In de tweede plaats leidt de aanleg van het zonnepark binnen het projectgebied niet tot een definitieve 'verstedelijking' van het buitengebied. Als de panelen economisch zijn afgeschreven worden ze in principe verwijderd, zodat de agrarische percelen weer als zodanig in gebruik kunnen worden genomen. Daar komt bij dat op grond van het vigerende bestemmingsplan (zie inleiding en paragraaf 2.3) de bouw van 36 recreatiewoningen met bijbehorende voorzieningen en een beheerderswoning mogelijk is. Het tijdelijke zonnepark heeft wat dit betreft minder impact op het open landschap.

Trede 3: Multimodaal ontsloten

Het zonnepark is geen openbare voorziening en heeft een te verwaarlozen verkeersaantrekkende werking (zie ook paragraaf 4.1).

Energieakkoord

In het energieakkoord is de basis gelegd voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid. Het energieakkoord bevat afspraken voor de korte en middellange termijn gaat uit van de volgende hoofdoelen:

- besparing van energieverbruik met gemiddeld 1,5%;
- 100 PJ energiebesparing in 2020;
- toename van het aandeel duurzame energie naar 14% van het totale jaarverbruik in Nederland in 2020 met een doorgroei naar 16% in 2023;
- het creëren van ten minste 15.000 voltijdsbanen binnen de duurzame energiesector.

Deze doelen zijn uitgewerkt in verschillende pijlers. Voor de ontwikkeling van het zonnepark zijn vooral pijler 2 'Opschalen hernieuwbare energieopwekking' en pijler 3 'Stimuleren van decentrale duurzame energie (DDE)' van belang. In het energieakkoord wordt uitgegaan van een opwekking van 186 PJ energie uit hernieuwbare energiebronnen. Om te komen tot deze energieopwekking zijn verschillende vormen van energieopwekking nodig: wind, biomassa en zon. Momenteel bedraagt het aandeel zonne-energie minder dan 1% van de totale energievraag. Het toekomstige zonnepark levert daarom een belangrijke bijdrage aan de doelstelling van het Rijk om te komen tot een aandeel van 16% van duurzaam opgewekte energie in het totale Nederlandse energieverbruik in 2023.

2.2

Provincie

Omgevingsvisie/-verordening

In de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Overijssel (geconsolideerde versie, 1 september 2013) heeft de provincie haar visie, beleidskeuzes en uit-

voeringsstrategie ten aanzien van het ruimtelijk-fysieke domein verwoord. De ambitie voor Overijssel is "om een vitale samenleving tot ontplooiing te laten komen in een mooi en vitaal landschap. Een samenleving waarin alle Overijsselaars zich thuis voelen en participeren. Met bloeiende steden en dorpen als motoren voor cultuur en werkgelegenheid, ingebed in een landschap waarin wonen, natuur, landbouw en water elkaar versterken". De provincie zet in op een innovatieve en duurzame energievoorziening waarbij in 2020 een aandeel van 20% duurzame energie is gerealiseerd en in 2017 een reductie van 30% van de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990. Voor zonne-energie gaat het primair om toepassing binnen stedelijk gebied en/of op bebouwing in het buitengebied. Mogelijkheden voor panelen op agrarische percelen zijn er ook, mits rekening wordt gehouden met de plaatselijke gebiedskenmerken. De provincie heeft dit beleid uitgewerkt in de Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden (28 februari 2017). Hierna wordt op deze handreiking ingegaan. Daarmee is tegelijkertijd invulling gegeven aan het uitvoeringsmodel dat onderdeel is van de Omgevingsvisie.

Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden

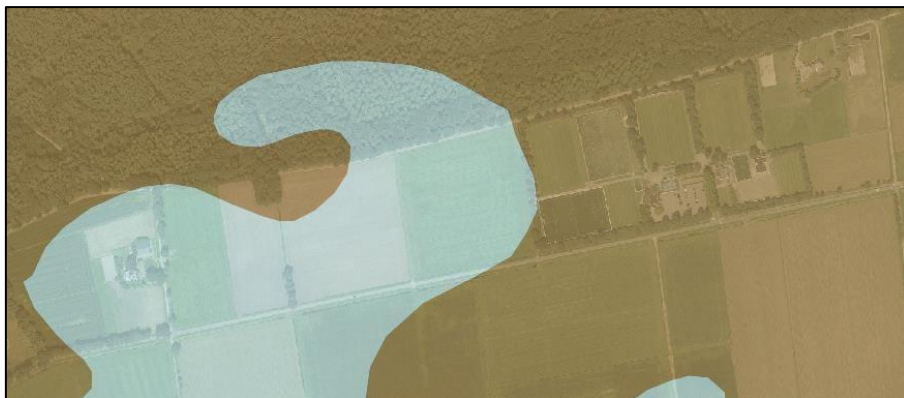
Op grond van het Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie Overijssel kan worden bepaald of een initiatief mogelijk is, waar het past en hoe het uitgevoerd kan worden. Dit is ook van toepassing op initiatieven voor zonnevelden. "Voordat nagedacht wordt over de ruimtelijke inpassing van een zonneveld (de hoe-vraag), zal altijd eerst onderbouwd moeten worden dat er vanuit de of- en/of de waar-vraag geen onoverkomelijke belemmeringen zijn. Zolang er niet aan de energiedoelen is voldaan, is de of-vraag positief te beantwoorden: er is immers sprake van een noodzaak. De waar-vraag levert in veel gevallen ook geen belemmeringen op: zonnevelden zijn op voorhand nergens uitgesloten. Het ligt echter niet voor de hand om zonnevelden te realiseren binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS)", aldus de provinciale handreiking.

De provincie verwacht dat op lange termijn veldopstellingen van zonnepanelen in de Groene Omgeving (buitengebied) niet meer nodig zijn, omdat innovatie en prijsdaling ertoe zullen leiden dat zonnepanelen kunnen worden verwerkt in gevelbekleding, beglazing en andere producten. Gronden die worden ingezet ten behoeve van een zonnepark mogen niet blijvend onttrokken worden aan de oorspronkelijke, vaak agrarische, bestemming. Dit betekent dat de aanleg van zonnevelden in het buitengebied alleen is toestaan als tijdelijk (mede)gebruik. De maximale termijn is op 25 jaar gesteld. Dit is langer dan gebruikelijk. De provincie doet dit omdat er, teneinde een sluitende businesscase te krijgen voor een zonneveld, zicht moet zijn op een exploitatietermijn van minimaal 15 jaar. De provincie adviseert om zonnevelden te realiseren middels een omgevingsvergunning. Daarmee kan voor een bepaalde termijn toestemming worden verleend om - in afwijking van de geldende bestemming - zelfstandige veldopstellingen met zonnepanelen te ontwikkelen. De bestemming blijft ondertussen gehandhaafd, zodat duidelijk is wat is toegestaan als het zonneveld is opgeruimd.

Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in de Groene Omgeving geldt dat een goede ruimtelijke inpassing verplicht is. In het kort komt het er op neer, dat bij ontwerp en realisatie de aanwijzingen uit de Catalogus Gebiedskenmerken worden opgevolgd. Deze catalogus geeft de volgende typering van het projectgebied:

Natuurlijke laag: dekzandvlakte; beekdalen en natte laagtes

Een klein deel in het noorden van het projectgebied behoort tot gebiedstype 'dekzandvlakte'. Na de ijstijden bleef er in grote delen van de provincie Overijssel een reliëfrijk - door de wind gevormd - zandlandschap achter, dat gekenmerkt wordt door relatief grote verschillen tussen hoog/droog en laag/nat gebied. Ontwikkelingen binnen deze dekzandvlaktes dienen bij te dragen aan het beter zichtbaar en beleefbaar maken van de hoogteverschillen en het watersysteem. Daarnaast is de (strekkings)richting van het landschap, gevormd door afwisseling van beekdalen en ruggen, het uitgangspunt bij ontwikkelingen.

Natuurlijke laag: dekzandvlakte (bruin) en beekdalen/natte laagtes (blauw)

Het grootste gedeelte van het projectgebied behoort tot de 'beekdalen en natte laagtes'. In de laagtes van het zandgebied verzamelde zich van oudsher het water. Hier ontstonden moerassen en broekbossen, waar het water in de loop van het seizoen geleidelijk uit weg sijpelde naar de lager gelegen delen, richting de beken en rivieren. Zo ontstond een dynamisch landschap met een open karakter en hogere randen. Als ontwikkelingen plaatsvinden in of in de directe nabijheid van beekdalen en natte laagtes, dan moeten deze bijdragen aan extra ruimte voor de dynamiek van het stromende water en het vasthouden van water, aan versterking van de samenhang in het beeksysteem en aan vergroting van de zichtbaarheid, bereikbaarheid en beleefbaarheid van het water.

Laag van agrarisch cultuurlandschap: jonge heide- en broekontginningslandschap

De grote oppervlakte aan - voormalige - natte en droge heidegronden was oorspronkelijk functioneel verbonden met het essen- en oude hoevenlandschap;

hier werd geweid en werden de plaggen gestoken voor in de stal; in de stal bemeste plaggen dienden als structuurverbeteraar en bemesting voor de akkergronden op de essen. Na de uitvinding van kunstmest ging deze functie verloren en werden deze gronden grotendeels in cultuur gebracht. Aanvankelijk kleinschalig en min of meer individueel door keuterboertjes, later werd de ontginning planmatig en grootschalig aangepakt (tot in de jaren 60 van de 20e eeuw). De grote natte broekgebieden ondergingen een vergelijkbare ontwikkeling. Ten opzichte van het essen- en hoevenlandschap zijn de landbouwontginningen relatief grote open ruimtes, deels omzoomd door boscomplex. Erven liggen als blokken aan de weg geschakeld. Wegen zijn lanen met lange rechtstanden. Ontwikkelingen binnen dit landschapstype moeten bijdragen aan behoud en versterking van de dragende lineaire structuren van lanen, bosstroken en waterlopen en ontginningslinten met erven en de kenmerkende ruimtematen.

Stedelijke laag/Lust- en leisure laag

Voor de 'stedelijke laag' en de 'lust- en leisurelaag' zijn in de Gebiedscatalogus geen specifieke waarden of belemmeringen voor het projectgebied aangegeven.

Van handreiking naar Landschappelijke inpassing

In de Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden is uitgewerkt waaraan een ruimtelijk ontwerp voor een zonnepark moet voldoen. De provincie maakt hierbij onderscheid naar drie schaalniveaus. Het eerste schaalniveau betreft het *omringende landschap*. Een zonneveld moet passen binnen de maat en schaal van het landschap waar het onderdeel van is. De bovengenoemde gebiedskenmerken zijn leidend voor de beoordeling op dit punt. Het tweede schaalniveau is de *directe omgeving*. Een zonnepark dient zich op logische wijze in de plaatselijke ruimtelijke structuur te voegen. Vooral de randen van het park (hek, haag of sloot) dienen op kwalitatief hoogwaardige wijze te worden vormgegeven. Het derde schaalniveau is het *zonnepark zelf*. Eenvoudige hekwerken/poorten en (transformator)gebouwtjes en een logische opstelling van de panelen - geen zicht op de achterkanten - hebben de voorkeur van de provincie.

Contouren Programma Nieuwe Energie Overijssel 2017-2023

In 2016 is de provincie Overijssel samen met kernpartners van start gegaan met de ontwikkeling van het Programma Nieuwe Energie Overijssel. Dit programma heeft als doel om in 2023 20% hernieuwbare energie te realiseren en besparings- en efficiencymaatregelen in verschillende sectoren te stimuleren. Het tussenresultaat bestaat uit vijf thematische contouren (hernieuwbare energie, gebouwde omgeving, industrie en bedrijven, duurzame mobiliteit, lokale initiatieven) met daarin een eerste inventarisatie van ideeën en projecten.

Met betrekking tot zonne-energie is de doelstelling 2-3 petajoule (PJ) in 2023. Dit is ongeveer 1.000 hectare aan panelen (ofwel minder dan 1% van het oppervlak van Overijssel). Als indicatieve verdeling is 40% op daken aangehouden

en 60% in veldopstellingen. De doelstelling van 600 hectare aan veldopstellingen in 2023 lijkt realiseerbaar met een 100-200 hectare momenteel in de pijplijn, maar de eerste projecten moeten nog wel gerealiseerd worden. Van groot belang is het verkrijgen van een breed gedragen maatschappelijk en politiek draagvlak. Daarnaast is het tijdig betrekken van stakeholders en een transparante communicatie van belang om vertragingen te voorkomen, aldus de provincie.

Conclusie

Uit het voorgaande blijkt dat de realisering van het zonnepark binnen het projectgebied past binnen de provinciale doelstellingen om in 2023 20% hernieuwbare energie te realiseren, waarvan 2-3 PJ zonne-energie. In het volgende hoofdstuk komt de Landschappelijke inpassing (Lindemans Landschapsarchitecten, 21 juni 2017) van het zonnepark aan bod. In dit rapport is aangesloten bij de Catalogus Gebiedskenmerken en de Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden.

Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied

2.3

Gemeente

Op dit moment maakt het projectgebied deel uit van het bestemmingsplan 'Buitengebied, partiële herziening Flierbelten' (vastgesteld dd. 24 juni 2008). Zoals aangegeven in de inleiding gelden op grond van dit plan de bestemmingen 'verblijfsrecreatieve doeleinden' en 'bos/beplantingsstrook'. De gemeente Twenterand werkt op dit moment aan de actualisering van het bestemmingsplan Buitengebied (voorontwerp, 10 december 2015). Daarin is het vigerend bestemmingsplan overgenomen (zie bovenstaande afbeelding). Het projectgebied heeft in dit voorontwerpplan de functieaanduiding 'specifieke vorm van recreatie - flierbelten' gekregen. Tevens zijn op de verbeelding archeologische verwachtingswaarden aangegeven (zie verder paragraaf 4.8). Tenslotte is de

gebiedsaanduiding ‘milieuzone - intrekgebied’ op het projectgebied van toepassing. Dit betekent dat de bodem- en (grond)waterkwaliteit onder een beschermingsregime vallen vanwege de drinkwatervoorziening (zie paragraaf 4.6).

Op grond van het vigerend bestemmingsplan is het niet mogelijk een zonnepark op te richten. Dit betekent dat er een omgevingsvergunningprocedure moet worden opgestart zoals bedoeld in artikel 2.12, lid 1 onder a, onder 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO). Daarvoor is volgens de Wet ruimtelijke ordening ‘een goede ruimtelijke onderbouwing’ noodzakelijk.

RUIMTELIJKE INPASSING DUURZAME ENERGIE

In het ‘Coalitie-akkoord 2012-2014: Met resultaten de finish halen!’ is aangegeven dat de gemeente Twenterand streeft naar 20% duurzaam opgewekte energie in 2020. Om initiatieven op het gebied van duurzame energie te faciliteren is de notitie ‘Ruimtelijke inpassing van lokale opwekking van duurzame energie’ (augustus 2013) opgesteld. Deze notitie bevat een ruimtelijke afwegingskader voor initiatieven die niet binnen de regels van vigerende bestemmingsplannen passen. Uitgangspunt voor de opwekking van zonne-energie is dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande bebouwing. Grote zonnenvelden met een omvang van meer dan 1 ha zijn alleen tijdelijk toegestaan op braakliggende gronden in of nabij woonkernen, die zijn bestemd voor industrie, kantoren of woningbouw. Dit vanwege het ‘industriële karakter en de grote impact op de beleving van het landschap’. Het projectgebied voldoet aan het gemeentelijk criterium. Het gaat hier om percelen die bestemd zijn voor de bouw van recreatiewoningen met bijbehorende voorzieningen (zie boven).

In het ontwerp voor het zonnepark is tevens rekening gehouden met de landschappelijke inpassingstabel, die als bijlage bij de notitie is opgenomen. Het projectgebied is ingedeeld bij het ‘Jong ontginningslandschap’. Dit zijn gebieden die veelal gekenmerkt worden door grootschalige openheid, een stroken- of blokverkaveling en rechte wegen welke eenzijdig beplant zijn. Voor de inpassing van zonnenvelden binnen dit landschapstype is het onder meer van belang de rationele verkaveling te volgen en het landschappelijk casco langs wegen/kavelgrenzen te herstellen. Zie verder hoofdstuk 3 waar de Landschappelijke inpassing (Lindemans Landschapsarchitecten, 21 juni 2017) wordt toegelicht.

STRUCTUURVISIE

Op 19 juli 2011 is de Structuurvisie Twenterand vastgesteld. Deze structuurvisie biedt aanknopingspunten voor de gewenste ruimtelijke inrichting per deelgebied. Het projectgebied is ingedeeld bij het jonge ontginningslandschap, waarvoor geldt dat de gebiedskenmerken versterkt dienen te worden (zie boven). Tevens zijn er mogelijkheden voor de ontwikkeling van verblijfsrecreatie.

De structuurvisie zet in op duurzame ontwikkeling. Daaronder verstaat de gemeente: “een evenwichtige afweging tussen de sociale, ecologische en economische effecten, waarbij effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.” Dit is uitgewerkt in een klimaatbeleid

met onder andere maatregelen op het gebied van duurzame energie, energiebesparing en CO₂-reductie. Opwekking van zonne-energie is onderdeel van dit beleid.

In de 'Uitgangspuntennotitie Duurzame energie' (30 juni 2009) heeft de gemeente voor het opwekken van duurzame energie de gemeente de volgende voorkeursvolgorde vastgesteld: 1) zonne-energie, 2) windenergie en 3) energie uit biomassa. In 2011 heeft de gemeenteraad - in aansluiting bij de landelijke klimaatdoelstellingen - zichzelf de volgende inspanningsverplichtingen opgelegd:

GEBIEDSGERICHT MILIEU-
BELEID

- in 2020 4% van het energieverbruik binnen het gemeentelijke grondgebied duurzaam opwekken;
- 2 procent energiebesparing per jaar op de energie die binnen de gemeentegrenzen gebruikt wordt;
- 30% CO₂ reductie in 2020.

Juist in het buitengebied ziet de gemeente goede kansen voor duurzame energieopwekking. Door de uitgestrekte ruimte en een beperkt mestoverschot kan gedacht worden aan het opwekken van energie door vergisting en zonnevelden.

In het Landschapontwikkelingsplan Noordoost-Twente en Twenterand; gemeentelijke uitwerking: gemeente Twenterand (LOP-NOTT, 15 februari 2008) is de gewenste ontwikkelingsrichting voor het landschap aangegeven. Het LOP-NOTT heeft een planhorizon van 10 jaar en heeft als doel een bijdrage leveren aan:

LOP-NOTT

- behoud, herstel, versterking en vernieuwing van landschappelijke kwaliteiten
- een vitaal en veerkrachtig landschap;
- het bijsturen van ontwikkelingen;
- een gezamenlijke aanpak met omliggende gemeenten.

Het projectgebied is in het LOP-NOTT ingedeeld bij landschapstype 'jonge ontginningen' en daarbinnen bij deelgebied 'Zandstuve Linderveld'. Voor het zuidelijk deel van Zandstuve Linderveld is het beleid gericht op 'omvormen'. Het gebied kent een grote recreatieve belangstelling en heeft te maken met stedelijke druk vanuit Vroomshoop en Den Ham. Vanwege de natheid in het Linderveld worden extensieve functies, waaronder recreatie, gestimuleerd. Ontwikkelingen dienen bij te dragen aan een aantrekkelijk recreatielandschap. Daarnaast wordt het koppelen van kleinschalige ontwikkelingen met ingrepen ten behoeve van het watersysteem als kansrijk gezien (zie verder paragraaf 3.2).

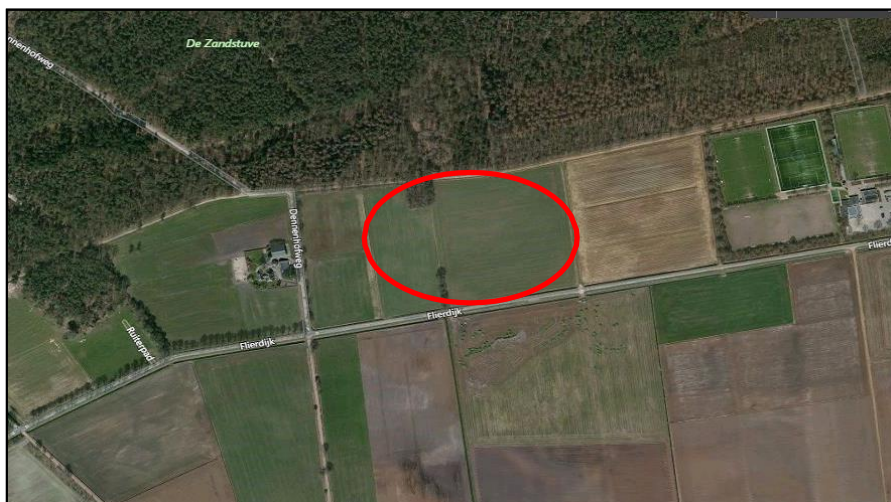
Planbeschrijving

3

3.1

Huidige situatie

Het projectgebied bestaat op dit moment uit weidegrond, opgaand groen en enkele sloten. Aan de noordzijde ligt bosgebied Zandstuve. Aan de overige zijden grenst het projectgebied aan agrarische percelen. Verder westelijk is woonperceel Dennenhofweg 5 gelegen. Meer naar het oosten ligt sportpark De Bosrand. Hieronder is een luchtfoto van de huidige situatie opgenomen. Zie voor de exacte begrenzing de illustratie (besluitvlak) die als bijlage is opgenomen.

Huidige situatie (Bron: Bing Maps)

3.2

Toekomstige situatie

De toekomstige situatie binnen het projectgebied is verbeeld en verwoord in het los bijgevoegde rapport Landschappelijke inpassing Zonnepark Flierbelten (dd. 21 juni 2017). Daarin is op basis van de cultuurhistorische ontwikkeling en huidige gebiedskenmerken, een ontwerp voor de inpassing van het zonnepark in het landschap gemaakt. Hieronder is een samenvatting van de Landschappelijke inpassing opgenomen. Zie de bijlagen voor verdere details van het rapport.

Landschapskenmerken

“Het plangebied ligt in een zandgebied. Het landschap is hier na de vorige ijstijd gevormd onder invloed van wind en water. De drogere delen van het

dekzand heeft een reliëf gekregen in de vorm van welvingen en landduinen. De nattere delen zijn door afstroming en stagnatie van water tot dalen en veengebieden ontwikkeld.

Het plangebied ligt op de overgang van beide milieus. Het ligt op de overgang van het droge landduin 'de Zandstuve' naar het dal van de beek de 'Linde Bevert' in het voormalige Linderflie, nu het Linderveld.

Het Linderflie was een nat gebied met een microreliëf van kleine dekzand opduikingen (die relatief droog waren) en natte moerassige delen. Het gebied is in de loop van de vorige eeuw ontgonnen. Het landschapstype voor dit gebied is een zgn. jong ontginningslandschap. In die ontginning heeft het landschap een planmatige vorm gekregen. De Flierdijk ligt als ontginningsas centraal in het gebied zuidelijk van de Zandstuve.

Aan de Flierdijk liggen grote regelmatige percelen. Het gebied tussen het Overijsselskanaal en de Zandstuve heeft een open karakter doordat de aanwezige beplanting geen doorlopende lijnen vormt.

De strook tussen de voet van de Zandstuve en de Flierdijk heeft naast een agrarische functie ook een sterke recreatieve functie. Van oost naar west liggen hier een sportpark, een park met recreatiewoningen, een manege en een tweede park met recreatiewoningen. Deze functies hebben een naar binnengerichte vorm en zijn grotendeels omgeven door een beplantingssingel. Langs de Zandstuve, en langs het plangebied, loopt een fietsroute."

Ontwerp

Het ontwerp voor het zonnepark is aan het eind van dit hoofdstuk afgebeeld. Daaruit blijkt dat het zonnepark zal bestaan uit een zuidgerichte opstelling die met de kavelrichting meegedraaid is.

"Het zonnepark zal bestaan uit een zuidgerichte opstelling die met de kavelrichting meegedraaid is. In de vormgeving van de rand van het zonnepark wordt aansluiting gezocht bij de ligging van het zonnepark op de overgang van droog naar nat en hoog naar laag in het landschap. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij de nabijgelegen, met beplanting omzoomde, andere functies. Tot slot wordt het microreliëf gebruikt en zichtbaar gemaakt en wordt een noodzakelijk hekwerk aan het oog onttrokken.

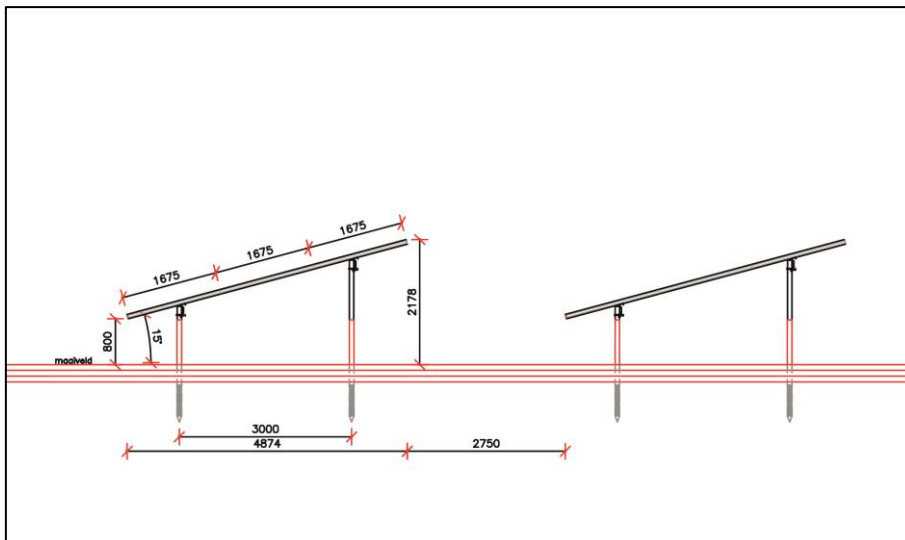
Vanwege de negatieve effecten van schaduw worden de bestaande rij bomen en het bosje gedeeltelijk gekapt. Een strook van het bosje langs de Bosweg blijft behouden en deze strook wordt over de gehele lengte aangevuld met een singel van bomen met onderbegroeiing. Hierin wordt de huidige bosrand aangevuld en de gekapte bomen gecompenseerd.

De beplanting aan de andere randen zal uit inheemse heesters bestaan en met beheersmaatregelen maximaal 4 m hoog worden. Vanwege de hoge ligging is hier geen afscheiding van permanent water mogelijk. Daarom wordt de afscherming met een hek en een beplantingssingel geregeld.

Langs de Flierdijk heeft het terrein en markant hoogteverschil de oostelijke kant is vrij laag en de westelijke kant ligt aanzienlijk hoger. Op het hoge deel wordt de beplantingssingel met een hek voortgezet. Het lage deel wordt ingericht met een verbrede sloot en een lage wal (0,95 m). Deze lage wal wordt begroeid met extensief gemaaid gras en neemt door de hoogte van wal+gras

het zicht op de ruimte onder de panelen weg en schept meer afstand tussen de Flierdijk en de panelen. Daarnaast verlengt het talud van de wal het flauwe talud van de oever, zodat er een ecologisch interessante microgradiënt ontstaat. Vanuit praktisch oogpunt is het ook wenselijk om de vergraven grond op het terrein te houden.

Op deze plek kan men de opstelling vanaf de voorzijde zien. Hier is op de zuidoostelijke hoek van het terrein, aan de Flierdijk) een rustpunt voor fietsers ingericht met een bankje zicht over het water en de opstelling.”

Profielopstelling (Bron: Lindemans Landschapsarchitecten)

Artist impression (Bron: Lindemans Landschapsarchitecten)

Inpassingsplan (Bron: Lindemans Landschapsarchitecten)

Toets aan wet - en regelgeving

4.1

Wet geluidhinder

Binnen het projectgebied wordt geen geluidsgevoelige bebouwing in de zin van de Wet geluidhinder opgericht. Het zonnepark zorgt ook niet voor een substantiële verkeersaantrekkende werking, waardoor omliggende woningen hinder zouden kunnen ondervinden. Voor het onderhouden van het park zijn hooguit enkele tientallen verkeersbewegingen per jaar nodig, wat een te verwaarlozen effect heeft op de gevelbelasting van woningen nabij het projectgebied. Akoestisch onderzoek naar wegverkeerslawaaï (of spoorweglawaaï) is niet aan de orde.

4.2

Milieuzonering

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen) noodzakelijk. Bij deze afstemming kan gebruik worden gemaakt van de richtafstanden uit de VNG-brochure Bedrijven en milieuzonering (editie 2009). Een richtafstand is de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Een zonnepark is niet in de brochure opgenomen. Van zonnepanelen is geen milieuhinder te verwachten. Dat geldt wel voor de bijbehorende transformators, die overdag (enig) geluid produceren. In dit opzicht kan een vergelijk worden gemaakt met de in de VNG-brochure vermelde elektriciteitsdistributiebedrijven van < 10 MVA. Het betreft hier een milieucategorie 2-inrichting met een richtafstand van 30 m vanwege geluid. Het dichtstbijzijnde woonperceel is Dennenhofweg 5. Hoewel de exacte plek van de transformator nog niet is bepaald, zal deze in ieder geval 100 m uit de bestemmingsgrens van de woning worden geplaatst. Het zonnepark leidt derhalve niet tot een milieu hygiënisch conflict op dit punt.

4.3

Luchtkwaliteit

Nederland heeft de regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De in deze wet gehanteerde normen gelden overal, met

uitzondering van een arbeidsplaats (hierop is de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing) en locaties waartoe het publiek gewoonlijk geen toegang heeft.

De oprichting van het zonnepark leidt, zoals aangeven in paragraaf 4.1, niet tot een substantiële verkeersaantrekkende werking en is daarmee niet van invloed op de luchtkwaliteit. Op grond van de Wet milieubeheer is sprake van een project dat 'niet in betekende mate' (NIBM) bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Onderzoek naar de luchtkwaliteit is derhalve niet noodzakelijk.

4.4

Externe veiligheid

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) verplicht gemeenten en provincies die milieuvergunningen verlenen of ruimtelijke plannen maken, rekening te houden met externe veiligheid. Doel van het Bevi is burgers een minimum beschermingsniveau te garanderen tegen ongevallen met gevaarlijke stoffen.

INRICHTINGEN	In de omgeving van het projectgebied zijn geen inrichtingen gelegen die onder het Bevi vallen. Ook andere gevaarlijke inrichtingen liggen op ruime afstand van het projectgebied. De dichtstbijzijnde gevaarlijke inrichting is de chloorbleekloogtank van Zwembad De Zandstuve. Hiervoor geldt een risicoafstand (PR-6) van 90 m. Het projectgebied ligt op een afstand van 730 m (bron: Risicokaart).
VERVOER	In de nabijheid van het projectgebied zijn geen (spoor)wegen gelegen waarover transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. De dichtstbijzijnde route is de spoorbaan Mariëenberg-Almelo. Hiervoor geldt een risicoafstand (PR-6) van 18 m. Het projectgebied ligt op een afstand van circa 1,9 km (bron: Risicokaart).
AARDGASLEIDINGEN	Het projectgebied ligt niet binnen de invloedssfeer van aardgastransportleidingen. De dichtstbijzijnde gasleiding ligt op een afstand van 2,6 km (bron: Risicokaart).
GROEPSRISICO	Aangezien de aanleg van het (besloten) zonnepark niet leidt tot een verhoging van de bevolkingsdichtheid en er geen (beperkt) kwetsbare objecten worden opgericht, is een nadere verantwoording van het groepsrisico niet noodzakelijk.

4.5

Bodem

Het Besluit Bodemkwaliteit streeft naar duurzaam bodembeheer waarbij een balans gezocht wordt tussen bescherming van de bodemkwaliteit voor mens en milieu enerzijds en het gebruiken van de bodem voor maatschappelijke ontwikkelingen anderzijds. Het Besluit bevat regels voor kwaliteitsborging (Kwali-bo), bouwstoffen, grond en baggerspecie. Bij het opstellen van ruimtelijke plannen moet de vraag worden gesteld of de aanwezige bodemkwaliteit past bij het huidige of toekomstige gebruik van die bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Het uitgangspunt hierbij is dat aanwezige bodemverontreiniging geen onaanvaardbaar risico oplevert voor de gebruikers van de bodem en dat de bodemkwaliteit niet verslechtert door grondverzet. Dit is het zogenaamde stand still-beginsel. Het projectgebied bestaat uit weidegrond. Er zijn geen indicaties dat er op dit moment sprake is van bodem- en/of grondwatervervuiling. Het gebruik van het projectgebied als zonnepark heeft geen invloed op de bodemkwaliteit of op de realisatie van verblijfscreatieve functies (zie hoofdstuk 1) dan wel op een eventueel hernieuwd agrarisch gebruik in de toekomst. Een bodemonderzoek kan derhalve achterwege blijven.

4.6

Water

Op grond van artikel 3.1.6 uit het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moet in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin dient te worden ingegaan op de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding.

Het projectgebied ligt in het beheergebied van het waterschap Vechtstromen. Het waterbeleid voor dit gebied is vastgelegd in het Waterbeheerplan 2016-2021.

Het verharde oppervlak neemt door de realisatie van het zonnepark toe. Het gaat hierbij primair om paaltjes waarop de panelen rusten. Er worden geen gesloten oppervlakten gecreëerd. Het hemelwater kan tussen de panelen door in de bodem infiltreren. Wel zal er een transformatorhuisje gebouwd worden. Het totale oppervlak aan verharding blijft beneden de compensatienorm van 1.500 m². Toch zal aan de zuidzijde extra waterberging gecreëerd worden door verbreding van de aanwezige sloot. Zie verder het Landschappelijk inpassingsplan.

Op 11 mei 2017 is de digitale watertoetsprocedure doorlopen (zie bijlagen). Hieruit blijkt dat de normale procedure doorlopen moet worden. Op 12 juni 2017 heeft het waterschap haar advies afgegeven. Deze is opgenomen als bijlage. Waterschap Vechtstromen wijst erop dat de zonnepanelen en bijbeho-

BELEIDSKADER

INRICHTING PROJECTGE-
BIED

WATERTOETSPROCEDURE

rende apparatuur op voldoende hoogte gebouwd dient te worden i.v.m. de kans op overstromingsgevaar vanwege het veranderende klimaat. De initiatiefnemer zal hiermee rekening houden bij de technische uitwerking van het plan. Daarnaast geeft het waterschap aan dat voor de waterloop ten zuiden van het projectgebied een obstakelvrije zone van 5 meter (vanaf de instreek) moet worden aangehouden. Deze afstand wordt gerespecteerd met dit plan, aangezien deze waterloop op een afstand van circa 10 m uit de grens van het projectgebied is gelegen. Vastgesteld kan worden, zoals het waterschap ook zelf aangeeft, dat onderhavig plan een geringe invloed op de waterhuishouding heeft.

4.7

Ecologie

Om de uitvoerbaarheid van onderhavige onderbouwing te toetsen, is een ecologische inventarisatie binnen het projectgebied uitgevoerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat er geen noodzaak bestaat voor een aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Aanbevolen wordt om werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen van vogels (15 maart tot 15 juli). Daarnaast geldt de algemene zorgplicht uit Wnb voor de (licht) beschermde soorten. Zie voor de verdere details het ecologische rapport dat is opgenomen als bijlage bij deze onderbouwing.³

4.8

Archeologie en cultuurhistorie

Archeologische waarden dienen op grond van de (aangepaste) Monumentenwet 1988 te worden mee gewogen in de besluitvorming over ruimtelijke ingrepen. In het bestemmingsplan Buitengebied (voorontwerp, 10 december 2015) zijn zowel lage, middelhoge als hoge archeologische verwachtingswaarden aan het projectgebied toegekend. Alleen voor de twee laatstgenoemde verwachtingswaarden geldt een onderzoeksplicht, en wel bij bodemverstoring met een oppervlak van meer dan 2500 m². Aangezien het te verstoren oppervlak binnen het projectgebied - hoofdzakelijk door plaatsing van paaltjes t.b.v. de panelen en een transformatorhuisje - ruim onder deze grens blijft, is onderzoek niet nodig.

Als gevolg van het beleid Modernisering Monumentenzorg is per 1 januari 2012 in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.6.1) bepaald dat gemeenten verplicht zijn cultuurhistorie mee te wegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Dit is gebeurd in het ontwerp voor het projectgebied dat aansluit bij de

³ Ecologische inventarisatie zonnepark Flierbelten te Den Ham (BügelHajema Adviseurs, 26 april 2017).

historisch gegroeide landschappelijke en stedenbouwkundige structuren (zie verder paragraaf 3.2 en bijgevoegde Landschappelijke inpassing). Ook bij de uitwerking van het parkontwerp zal rekening worden gehouden met cultuurhistorie.

4.9

Vormvrije m.e.r.

Projecten met zonne-energie zijn niet opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.). Voor onderhavig project is wel sprake van een herinrichting van het landelijk gebied. Dit ligt echter ruim onder de drempelwaarde voor landinrichtingsprojecten uit het Besluit m.e.r. (125 ha). Gelet op de omvang van het totale project (circa 6,25 ha), de kenmerken van het project (zonnepark) en de aard van de effecten (zeer beperkt), kan geconcludeerd worden dat het uitvoeren van een m.e.r.-beoordeling of het doorlopen van een m.e.r.-procedure niet aan de orde is. Er geldt wel een zogenaamde vergewisplicht, waarvoor een vormvrije m.e.r.-beoordeling moet worden doorlopen. Het geheel van de omgevingsonderzoeken in dit hoofdstuk kan worden aangemerkt als vormvrije m.e.r.-beoordeling. Daaruit blijkt dat er vanuit milieuhygiënisch oogpunt sprake is van beperkte effecten en van een aanvaardbaar project.

E c o n o m i s c h e u i t v o e r b a a r h e i d

Het nieuwbouwplan wordt geheel voor rekening van de initiatiefnemer uitgevoerd. Er behoeven geen bovenwijkse voorzieningen te worden aangelegd, dan wel te worden aangepast. Eventuele planschadekosten komen eveneens voor rekening van de initiatiefnemer en zijn dus 'anderszins verzekerd'. Er zal hiervoor een overeenkomst tussen de gemeente en initiatiefnemer worden afgesloten.

M a a t s c h a p p e l i j k e u i t v o e r b a a r h e i d

Deze ruimtelijke onderbouwing wordt in het kader van het omgevingsvergunningstraject voor een periode van zes weken ter inzage gelegd. Een ieder wordt daarbij in de gelegenheid gesteld om een zienswijze tegen het plan in te dienen. De resultaten daarvan zullen te zijner tijd in dit hoofdstuk worden verwerkt.